

San Sebastian viken.

Sugen på Spanien i sommar?

Varför inte då vända blicken mot en del av landet som för många är tämligen obekant, nämligen den "gröna kusten" i norra Spanien?

Kanske minns ni hur Pippi Långstrump sjöng: "I storm på Biscaya gick skeppet i kvav..." och det kan väl sägas rent ut att den som vill vara garanterad många soltimmar hellre bör styra kosan mot den mer solsäkra medelhavskustens traditionella badorter.

Det finns en anledning till att nordkusten vid den av ökända stormar hemsökta Biscayabukten är så frodigt grön och det är naturligtvis den ganska rikliga nederbörden. Därför har heller ingen massturism slagit rot i norra Spanien.

Om inte solsäkra bad kommer i första hand så slår vi ett slag för San Sebastián, Baskiens pärla, och framförallt: *gourmetstaden nummer ett i Europa!* Per capita rankad som världens "Michelinätaste" stad! San Sebastián och dess omedelbara omgivning står nämligen med inte mindre än TRE restauranger med tre Michelin-stjärnor!! Därtill en tvåstjärnig och tre stycken som har belönats med en stjärna! På en lista över världens 10 bästa restauranger

hittar man två av dem i San Sebastián!

Men lugn, man är inte enbart hänvisad till Michelinkrogar. "Vanliga" restauranger är också utomordentliga. I Baskien är mat nämligen en kreativ konst och uppfinningsrikedom enorm, något som har sin grund i de många gastronomiska sällskap som funnits sedan mitten av 1800-talet och där man har träffats och utvecklat baskisk matlagning till en konstart!

Befolkningen är med rätta mycket kräsen och i San Sebastián spenderar man hellre stora summor på stadens pärlband av stjärnkrogar än på att köpa tekniska prylar och åka på resor. Det är alltså den egna matkulturen som gäller och inte ett för nordeuropeiska turister anpassat matutbud.

På baskiska heter staden Donostia. Det är Spanien men ändå inte. Baskien är som ett land i landet, en autonom provins som många basker gärna skulle se helt självständig från Spanien. Av landets 46 miljoner invånare är omkring

Utanför Guggenheimmuseet i Bilbao står jättespindeln "Mamma".

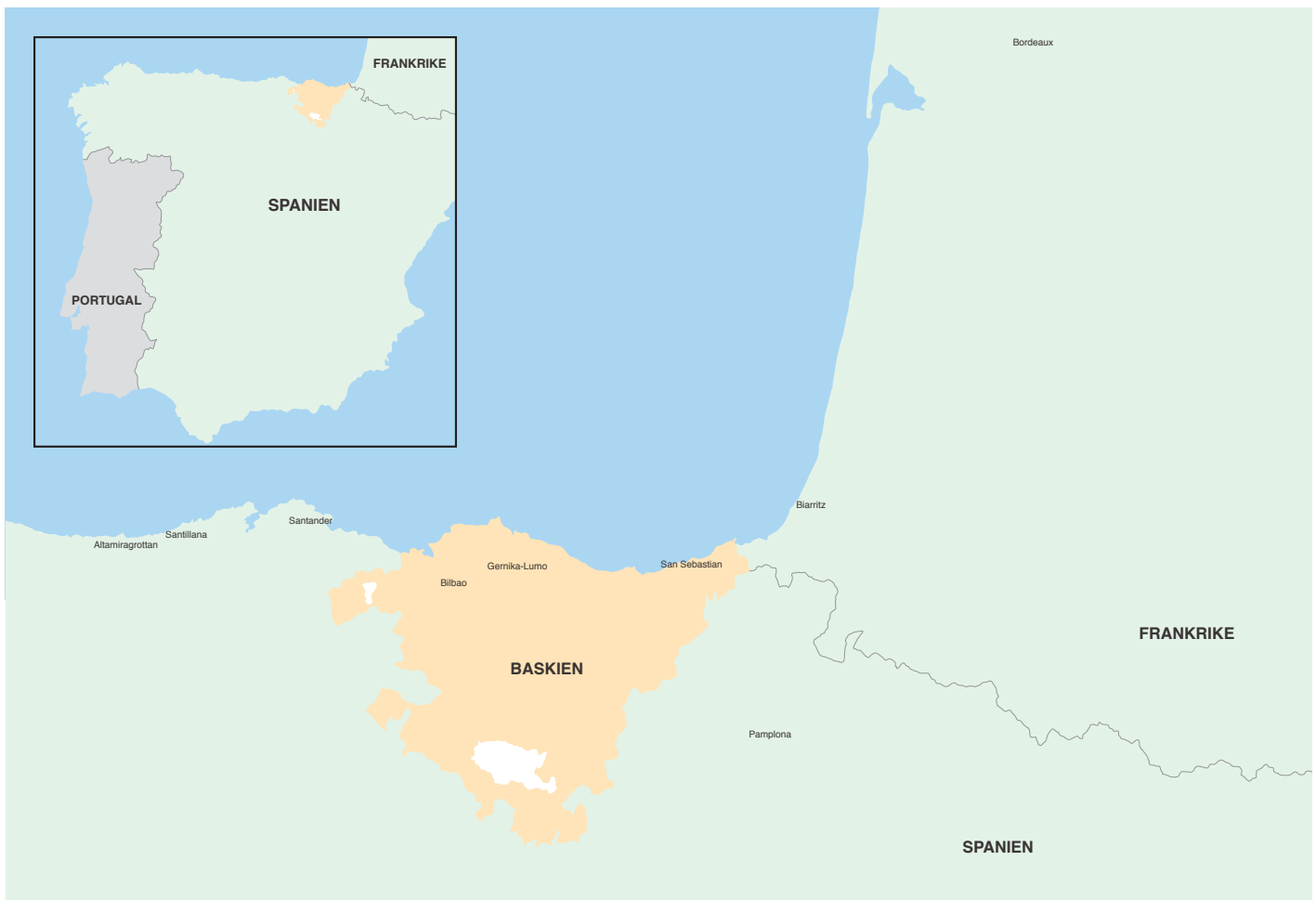
två miljoner basker. (Ytterligare en miljon basker bor på franska sidan.)

Under general Francos diktatur (1939-75) var Spanien järnhårt centraliserat, men därifrån har det sedan gått till att bli ett av Europas mest decentraliserade länder. Man kan rentav kalla Spanien för en "semi-federation", ett mellanting mellan federation och enhetsstat. Numera består Spanien av 17 autonoma regioner, alla med sin egen regering och president, vilket innebär att centralregeringen i Madrid hela tiden måste tampas med 17 olika lokala regionsregeringar. Baskien, eller **Euskadi** som baskerna själva säger, är väl den region som sticker ut mest.

Det märkliga baskiska språket heter *euskera* och har länge förbryllat forskare – det uppvisar ingen släktskap med något annat indoeuropeiskt språk och ur-

sprunget är helt okänt. Man vet att språket har talats på iberiska halvön i tusentals år – ett europeiskt urspråk – och motstod alla impulser från det romerska imperiet. Baskerna lät sig aldrig kuvas varken av romare, västgoter, morer och franker som vid olika tidpunkter invaderat iberiska halvön. Den berömda **Rolandssången** berättar om de upproriska baskernas överfall på Karl den Stores trupper i slaget vid Roncesvalles år 778.

Under Francos diktatur förbjöds baskiska språket vilket sporrade framväxten av separatist rörelsen ETA, grundad 1959. Till en början bedrevs bara underjordisk utbildning i det förbjudna språket men efterhand blev man mer militant. 1968 genomförde ETA det första i en lång rad av mord och spred under flera decennier skräck med sina terrorattentat som genom åren dödat fler än 800 människor. Det

folkliga stödet för det marxistiskt präglade ETA minskade efterhand och organisationen har sedan några år tillbaka, enligt egen utsago, nedlagt vapnen för gott.

San Sebastián med sitt spektakulära läge vid Biscayabukten är en av Spaniens mest anrika badorter och utvecklades under *la belle époque* till favoritort för spanska kungafamiljen och adeln, som flydde sommarhettan i Madrid för Biscayabuktens svalka. Den stora stranden *La Concha* ("snäckan") påminner om Copacabana i Rio de Janeiro och inramas vackert av de bägge bergen Monte Urquell och Monte Igueldo. Arkitekturen är enhetlig, förtjusande 1800-talselegans med burspråk och järnsmidda balkonger, beroende på att staden fick återuppbyggas från grunden efter totalförstörelse under Napoleon-krigen.

Parte Vieja ("gamla stan") har världens högsta koncentration av barer som alla tävlar om att presentera bästa *pintxos* (uttalas "pinchos") – den baskiska mot-

svarigheten till *tapas* vilka utan tvekan är de mest kreativa och välsmakande i hela Spanien! Här ägnar man sig gärna åt *txikiteo*, vilket närmast kan översättas med pub crawl, då man hänger sig åt baskiska backanaler genom kryssande mellan olika pintxosbarer och avsmakar respektive bars specialiteter tillsammans med ett glas txakoli, ett pärlande vitt vin framställt av lokala druvor. I juli varje år är det jazzfestival och i slutet av september äger den berömda internationella filmfestivalen rum som varje år lockar flera kända hollywoodstjärnor till staden.

10 mil väster om San Sebastián ligger den gamla industristaden Bilbao, ett centrum för stål- och metallindustri, varvsindustri samt papperstillverkning. Bilbao led ett svårt nederlag i slutet av 1980-talet när dess stora skeppsvarv tvingades lägga ned. Samtidigt letade *Solomon R. Guggenheim-stiftelsen* efter nya utställningslokaler i Europa, och Guggenheim-muséets stab fick idén att ge

staden en ny profil som konst- och kulturcentrum. Det gamla skeppsvarvet skulle bli platsen för dess Europamuseum. Tre arkitekter ombads komma med förslag och segrare blev den kanadensisk-amerikanske arkitekten Frank Gehry. Han satte igång med att skapa en byggnad som hela världen skulle vilja se. Den består av några sektioner byggda av brun kalksten och några av glas. Ovanpå dessa placerade han böljande metallbaldakiner täckta av ett lager med tunn titanium. Gehrys till synes kaotiska konstruktion är ett av få muséer i världen där själva byggnaden är lika sensationell som utställningarna.

Bilbaos skuldtyngda stadsförvaltning lyckades skrapa ihop de hundra miljoner dollar som bygget kostade, vilket visade sig vara en god affär. Turismen har sedan muséets invigning 1998 ökat lavinartat och skapat tusentals nya arbetstillfällen. I dess följd har baskiska regeringen satsat på att förnya hela den nedslitna industristaden med nytt tunnelbanesystem, nya broar, ny järnvägs-

station och en ny flygplats. Dit flyger man lämpligen med KLM från Kastrup via Amsterdam eller med Brussels Airlines via Bryssel, något som inklusive flygbytet tar c:a fyra till fem timmar. Mellan Bilbao och San Sebastián går både bussar och tåg och de utmärkta vägarna lämpar sig väl för hyrbil. Då kan man också utforska den baskiska kustens småbyar och den som är sugen på att lära känna det okända Spanien kanske beger sig längs hela kuststräckan västerut genom Kantabrien och Asturien till Galicien i nordvästa Spanien. Dit kan man för övrigt vandra längs Jakobsvägen till Santiago de Compostela.

Men det kan vi återkomma till vid ett annat tillfälle. Skulle ni emellertid känna för att besöka norra Spanien i sommar är vi alltid beredda med förslag.

Välkomna till vårt nya kontor på Polissvägen 2 i centrala Höllviken.

Vid tangenterna:

Jörgen Westerhov